

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Åtgärdsprogrammet för förebyggande av bostadslöshet 2016 - 2019

Statsrådets principbeslut

9.6.2016

Åtgärdsprogrammet för förebyggande av bostadslöshet 2016–2019

1. Inledning

Enligt regeringen Sipiläs regeringsprogram kommer arbetet för att minska bostadslösheten att fortsätta med hänsyn till arbetsgruppen AUNEs förslag.

Inom programmet för minskning av långtidsbostadslösheten (PAAVO 2008–2015) etablerades principen "bostad först" i bostadslöshetsarbetet, och boenden har ersatts med boendeenheter som baserar sig på hyresboende. Under programperioden minskade antalet långtidsbostadslösa med 1 345 personer (35 %). Under 2015 underskred antalet bostadslösa för första gången 7 000 personer. Enligt FEANTSA, den europeiska federationen av nationella organisationer som arbetar med bostadslösa, är Finland det enda EU-land där bostadslösheten fortfarande minskar trots den ekonomiska recessionen och sociala påtryckningar. Trots att man inte lyckades uppnå det modiga målet om att avskaffa långtidsbostadslösheten var internationella forskares bedömning ändå att arbetet för att utrota bostadslösheten obestridligen uppnådde resultat, och Finland är bland de bästa exemplen på hur man framgångsrikt kan implementera "bostad först"-principen.

För att förebygga och minska bostadslösheten i ett utmanande ekonomiskt klimat krävs särskilda samordnade åtgärder. Förutom de integrerade servicenätverken som förstärks genom programarbetet och tidig identifiering av problem som leder till bostadslöshet innebär detta även en tillräcklig produktion av rimligt prissatta bostäder i alla större stadsregioner. Även forskarna understryker att man i arbetet att minska bostadslösheten i fortsättningen särskilt bör satsa på produktionen av rimligt prissatta hyresbostäder i huvudstadsregionen, utvecklingen av tjänster som tryggar boendet, samt förebyggande åtgärder.

Varför behövs ett åtgärdsprogram för förebyggande av bostadslöshet?

År 2015 fanns det 6 785 ensamma bostadslösa personer och 424 bostadslösa familjer. Av de ensamma bostadslösa var 27 % invandrare. Ca 400 personer som var kunder hos servicen för bostadslösa blev bostadslösa på nytt under perioden 2012–2015. Dessutom blir allt fler bostadslösa bl.a. på grund av ekonomiska problem. Enligt riksfogdens statistik växte antalet vräkningar med 4 procent under 2015.

Sektoriserade boende-, social-, hälsovårds- och arbetskraftstjänster stöder inte en tidig identifiering och förebyggande av bostadslöshet på ett tillräckligt sätt, utan i värsta fall kan de orsaka en återgång till bostadslöshet och en långsam övergång till självständigt boende och arbetslivet. I bakgrunden finns bristen på rimligt prissatta bostäder och integrerade tjänster med låg tröskel. För att lösa dessa problem behövs ett sektorsövergripande samarbetsprogram med tillräckliga resurser. Ingen enskild instans kommer att kunna avskaffa bostadslösheten. Dessutom är det viktigt att man kan ordna boende- och integrationstjänster för personer som får uppehållstillstånd på ett effektivt och samordnat sätt så att man kan förhindra att bostadslösheten återigen börjar öka, i synnerhet i huvudstadsregionen.

Genom bostadslöshetsarbetet stöder man jämställdheten mellan könen, samt beaktandet av kvinnors och mäns specialbehov. Kvinnors och mäns upplevelse av hemmet och hemmiljön är ofta olika. Kvinnor saknar och uppskattar ofta i synnerhet samtal på tu man hand, stöd med att

lära sig hemsysslor och färdigheter för vardagslivet, samt att utnyttja den kompetens och de förmågor som göms under problemen. Män däremot understryker betydelsen av aktiviteter och arbetsverksamhet med låg tröskel som erbjuds som en del av boendeservicen.

Inom PAAVO-programmet genomfördes omfattande investeringar i ombyggnad och renovering samt ökades personalantalet för att åstadkomma ett framgångsrikt boende för de bostadslösa som är i störst behov av hjälp. Under den nya programperioden utnyttjas investeringarna genom att allt mer rika boendeenheternas resurser till att utveckla rehabiliterande stöd som kan föras hem samt att fördjupa stödpersonalens kompetens.

Åtgärdsprogrammet för förebyggande av bostadslöshet har beretts av tjänstemän sedan våren 2015, och förslaget till regeringens bostadslöshetspolitik färdigställdes den 3 juni 2015 (AUNE-gruppen). Åtgärdsförslagen och säkerställandet av finansieringen finslipades under hösten 2015 och början av 2016. Arbetet utfördes inom tre vidomfattande arbetsgrupper där det ingick experter från den offentliga, privata och tredje sektorn. Arbetsgruppen för utbudet av bostäder fokuserade på dem som har det mest brådskade behovet av bostad. En annan grupp behandlade existerande stödtjänster för boende och en tredje arbetade med nya lösningar på bostadslösheten. I det slutliga förslaget ingår även förslag från arbetsgruppen som arbetade med att minska bostadslöshet bland unga. Ett omfattande samråd ordnades i Ständerhuset den 11 maj 2016. De resurser som miljöförvaltningen anvisat till programmet finns i bilaga nr 1, och en sammanfattning av de projekt som kommer att genomföra programmet finns i bilaga nr 2.

2. Syfte och målsättningar

Syftet med åtgärdsprogrammet är att ytterligare sammanlänka bostadslöshetsarbetet med helheten som bekämpar utslagning på basis av "bostad först"-principen. I praktiken betyder detta att man alltid säkerställer en persons trygga boende då man möter henne inom servicesystemet. Programmets målgrupp är personer som nyligen blivit bostadslösa, personer som varit bostadslösa en längre tid samt personer som hotas av bostadslöshet, t.ex. unga personer eller familjer som är överskuldsatta och som hotas av vräkning, en del av ungdomarna som flyttar bort från barndomshemmet, rehabiliteringspatienter inom mentalvårds- och missbrukarvården som flyttar till självständigt boende, kunder inom barnskyddets eftervård samt en del av ungdomarna som fyller 21 år och avslutar eftervården, asylsökande som fått uppehållstillstånd men vars integration misslyckats, samt fångar som frigetts helt eller på prov och som därmed blir bostadslösa.

Vårt mål är att fortsätta att minska antalet bostadslösa. Detta mål kan uppnås genom att:

- stärka förebyggandet av bostadslöshet, samt
- bekämpa återgången till bostadslöshet.

I helheten ingår att tilldela bostadslösa personer eller personer som riskerar att bli bostadslösa 2 500 nya bostäder eller bostadsplatser. Genom åtgärderna som föreslås eftersträvas en reform av vårt servicesystem som betjänar bostadslösa så att det blir mer kundinriktat, förebyggande och kostnadseffektivt.

3. Kostnader

Åtgärdsprogrammets kostnadsberäkning är 78 mn €. Investeringarnas (byggnad, anskaffning och hyrning) andel är ca 54 mn €, medan serviceutvecklingens och samordningsarbetets andel är totalt ca 24 mn €. Finansieringen samlas från flera olika källor genom att utnyttja projektfinansiering, investerings- och utvecklingsunderstöd, ministeriernas budgetfinansiering samt övriga finansieringsmedel. RAY:s andel under programperioden har uppskattats till ca 23,6 mn € och städernas till ca 6 mn €. Programmets finansiering är tryggad.

4. Konsekvenser som eftersträvas

Minskad bostadslöshet

Man satsar allt mer på att förebygga bostadslöshet inom alla sektorer och genom sektorsövergripande samarbete så att ny bostadslöshet inte uppkommer och så att man lyckas minska antalet bostadslösa trots den svåra ekonomiska situationen och det stora antalet flyktingar som fått uppehållstillstånd.

Servicesystemet förnyas och görs mer kundinriktat och förebyggande

Socialvårdens reform leder till nya tankesätt, samarbetsätt, servicestrukturer samt allokering av resurser. På lokal nivå byggs sektorövergripande förebyggande helheter inom vilka man genom att samarbeta kan skraddarsy lösningar som uppmuntrar kunden. På nationell nivå inleds en förändringsprocess där förebyggande åtgärder testas ur olika synvinklar. De bästa lösningarna sprids även till övriga städer.

Kostnadsbesparingar uppnås

Genom att rikta de inbesparingar som åstadkoms genom skötseln av bostadslösheten till förebyggande investeringar minskar behovet av korrigerande arbete, vilket även leder till kostnadsbesparingar på kort sikt. Enligt forskning sparar man in ca 15 000 € per år av samhällets medel genom att hitta boende för en bostadslös person. Under 2015 sparade Helsingfors stads boenderådgivning ca 1,5 mn € av stadens hyreshusbolags kostnader och tryggade hundratals invånares fortsatta boende bland annat genom att förhindra att hyresskulder fördes inför rätten.

5. Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslagen har sammanfattats i fyra helheter; A. Förebyggande av bostadslöshet, B. Bekämpning av en återgång till bostadslöshet, C. Avtal och D. Koordinering och gemensam utveckling.

A. RIKTADE ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖREBYGGA BOSTADSLÖSHET

För att lyckas med att förebygga bostadslöshet krävs samordnade åtgärder ur förebyggandets perspektiv på verksamhetens alla nivåer, allt från att erbjuda integrerade stödtjänster med låg tröskel till att förbättra tillgången till rimligt prissatta hyresbostäder. I detta stycke beskrivs åtgärderna 1–8, som valts som de viktigaste åtgärderna för att förebygga bostadslöshet.

- 1. Produktionen av rimligt prissatta bostäder ökas och bostadsutbudet för bostadslösa personer görs mångsidigare.** Innan 2019 tilldelas bostadslösa personer eller personer som riskerar att bli bostadslösa minst 2 500 nya bostäder eller bostadsplatser. Huvudstadsregionens andel av denna helhet är ca 1 700 bostäder: Helsingfors ca 750 bostäder, Esbo och Vanda sammanlagt ca 850 och kranskommunerna ca 100. Målet är att totalt åstadkomma minst 800 bostäder eller bostadsplatser i Tammerfors, Lahtis, Kuopio, Uleåborg och Jyväskylä innan 2019. I utbudet utnyttjas nya ARA-hyresbostäder samt bostäder som köps eller hyrs i andra hand från marknaden.

Utnyttjandet av det existerande hyresbostadsbeståndet som stöds av staten effektivteras genom att använda det för att trygga boendet för bostadslösa personer eller riskgrupper som hotas av bostadslöshet. I första hand eftersträvas integrerande bostadslösningar. Stadsspecifika volymmässiga mål för antalet bostäder i fråga om både nyproduktionen och det existerande hyresbostadsbeståndet fastställs i detalj i avtal mellan staten och städerna. I avtalen inkluderas även mål för byggnad av ungdomsbostäder som fastställts tillsammans med Förbundet för ungdomsbostäder och Nuorisosäätiö (Ungdomsstiftelsen).

Ansvariga aktörer: MM, ARA, kommunerna, RAY, Y-Säätiö, ungdomsbostadsaktörer, bostads- och byggbranschen

Nya typer av byggnads- och försöksprojekt inleds för att utveckla bostadsformer för ungdomar, studerande och asylsökande som beviljats uppehållstillstånd.

Ansvariga aktörer: MM, ARA, kommunerna, RAY, ungdoms- och studerandebostadsaktörer, bostads- och byggbranschen

- 2. Strategier/planer som förebygger bostadslöshet i städerna.** Innan slutet av 2017 tar avtalsstäderna i bruk strategier/planer som förebygger bostadslöshet. I strategierna/planerna ingår utnyttjandet av det rimligt prissatta hyresbostadsbeståndet för bostadslösa personers boende, behov av bostadslösningar och stöd som riktas till bostadslösa, boenderådgivning och övriga förebyggande stödtjänster, utnyttjande av erfarenhetsexperter, samt ortsspecifika specialåtgärder för att förebygga bostadslöshet och förhindra en återgång till bostadslöshet. I strategierna/planerna ingår även lösningar för att trygga specialgruppers boende, t.ex. för brottspåföljds klienter och personer som beviljats uppehållstillstånd, samt individuella tidtabeller för projekt och övriga åtgärder som ska inledas. Esbos, Vandas, Tammerfors, Lahtis, Jyväskyläs och Kuopios strategier/planer genomförs med hjälp av ESF-finansiering i samarbete med ARA. En mångsidig utvärdering kommer att genomföras av strategiernas/planernas genomslagskraft och de förebyggande investeringarnas kostnadseffektivitet.

Ansvariga aktörer: ARA, kommunerna, MM, SHM, THL, RISE, hyreshusbolag, organisationer

- 3. Integration främjas och bostadslöshet bekämpas för asylsökande som beviljats uppehållstillstånd och för kvotflyktingar.** Det utreds vilka önskemål och färdigheter gällande boende personer som beviljats uppehållstillstånd och kvotflyktingar har, och de ges information om boende redan i mottagningskedet. Vid behov tryggas förflyttningen från flyktingförläggningarna till kommunerna och självständigt boende

genom stödtjänster, och man ingriper aktivt i sådant som kan hota ett lyckat självständigt boende t.ex. genom boenderådgivning. De åtgärder som ska genomföras för att trygga boende och integration för personer som beviljats uppehållstillstånd fastställs närmare i städernas förebyggande bostadslöshetsstrategier/planer.

Ansvariga aktörer: MM, ANM, genomförare av förläggningsverksamhet, kommunerna, ARA, organisationer

4. Man förebygger hotet om bostadslöshet för hushåll i ekonomiska svårigheter och underlättar tillgången till bostad för personer som har betalningsanmärkningar.

Tillsammans med Ohjaamo-rådgivningarnas anställda, kunder och experter skapar man en smidig och rörlig modell där man erbjuder ekonomi- och skuldrådgivningstjänster för ungdomar till exempel två dagar i veckan. Dessutom utreds möjligheterna att göra undervisning/läromaterial om boende och ekonomi en del av den nationella läroplanen samt kommun- och skolspecifika läroplaner.

Ansvariga aktörer: UKM, kommunerna, Ohjaamo-rådgivningarna, organisationer

Hushåll i ekonomiska svårigheter erbjuds stöd med att hantera sin ekonomi genom att öka mängden behändiga ekonomiverktyg och rådgivning. Inom Garanti-Stiftelsens smålånsprojekt utvecklas en ny modell för små lån som förebygger överskuldssättning bland hushåll med låga inkomster och kompletterar kommunernas existerande kreditgivning. Behovet av små lån och möjligheterna till att använda små lån för att trygga boendet utreds i samarbete med städerna och olika organisationer (t.ex. hyresgaranti eller obetalda hyror).

Ansvariga aktörer: Garanti-Stiftelsen, kommunerna, RAY, organisationer

Hyreshusbolag stöds så att de allt bättre kan beakta den uppdaterade versionen av ARA:s anvisningar för att välja hyresgäster som utarbetats för allmännyttiga hyresvärdar, och enligt vilken hyresskulder inte får utgöra ett hinder för att få en bostad om betalningsanmärkningarna är små och sökanden har en trovärdig plan för skuldskötseln.

Ansvariga aktörer: ARA, MM, kommunerna, hyreshusbolag

Inom projektet Riskivakuutus (Riskförsäkring) som miljöministeriet startat utvecklas metoder tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet, finansbranschens myndigheter och försäkringsbolag för att göra det möjligt för personer med betalningsanmärkningar att ta ut ett försäkringsskydd som liknar en hemförsäkring. Samtidigt förbättras riskhanteringen för dem som hyr ut bostäder i andra hand.

Ansvariga aktörer: MM, ViaDia ry, SHM, Finansbranschens Centralförbund, försäkringsbolag, hyreshusbolag

5. Boenderådgivningen stärks och etableras. Miljöministeriet och ARA främjar utvidgandet av boenderådgivningen till alla stora städer och kranskommuner. Anslagsfullmakten och understödsprocenten för boenderådgivningens understöd hålls minst på nuvarande nivå.

Ansvariga aktörer: MM, ARA, kommunerna

Möjligheterna till samarbete mellan utsökningsverksamheten, de sociala myndigheterna samt aktörer inom ekonomi- och skuldrådgivningen utreds för att förebygga vräkningar och möjliggöra stadsspecifik uppföljning av vräkningar. Det utreds om det finns möjligheter att skapa en praxis som baserar sig på myndighetssamarbete för att se till att boenderådgivningen meddelas på förhand om en person under 25 års ålder hotas av vräkning.

Ansvariga aktörer: MM, Riksfogdeämbetet, JM, SHM, kommunerna, hyresvärdarna

I samband med att utkomststödet flyttas till Fpa tryggas kommunernas socialväsendes och boenderådgivnings möjligheter att följa med kundens betalning av hyror och att förhindra att ytterligare hyresskulder och övriga allvarliga problem gällande boendet uppkommer.

Ansvariga aktörer: SHM, Fpa, kommunerna

Inom projektet Katto inleder Moniheli i samarbete med invandrare en riksomfattande boenderådgivnings- och informationsverksamhet som skräddarsytt för invandrare.

Ansvariga aktörer: Moniheli ry, RAY, ANM, organisationer

- 6.Handledningen av boendet flyttas till serviceställen med låg tröskel, t.ex. Ohjaamo-rådgivningarna.** Inom servicen med låg tröskel som riktas till unga, invandrare samt personer med mental- och missbruksproblem beaktas även boendet, och vid behov hänvisas kunden till stödtjänster för boendet. I Ohjaamo-rådgivningarna och motsvarande serviceställen med låg tröskel för ungdomar utreder man även ungdomarnas bostadssituation och specialbehov, utser man vid behov en kontaktperson, samt bygger man upp samarbetspraxis för att garantera ett lyckat boende. Helsingfors, Esbos, Vandas och Tammerfors Ohjaamos boendekoordinatorers arbete utnyttjas i utvecklandet av verksamhetsmodellen.

Ansvariga aktörer: Ohjaamo-rådgivningarna, producenter av service med låg tröskel, projektet Kohtaamo, kommunerna, organisationer

Inom det riksomfattande projektet Onnistu asumisessa som genomförs av Förbundet för ungdomsbostäder utökar man samarbetet mellan ungdomsbostadsaktörer, Ohjaamo-rådgivningarna och övriga serviceställen med låg tröskel, och stärker man den lokala kompetensen och expertisen. Dessutom sprider projektet goda verksamhetsmodeller och material som stöder ungdomars boende samt utvecklar ny förebyggande praxis genom att utnyttja gemensam utveckling.

Ansvariga aktörer: NAL ry, RAY, kommunerna, organisationer

- 7. Det boendesociala arbetet stärks.** I samband med landskapsreformen, reformen av mentalvårdslagen och lagen om missbrukarvård samt implementeringen av socialvårdslagen beaktas det boendesociala arbetet och boenderådgivningen samt stärks missbrukar-, mentalvårds- och boendetjänsternas smidiga samarbete på olika nivåer.

Ansvariga aktörer: SHM, MM

Social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet och miljöministeriet ser tillsammans till att de resurser som frigörs då utkomststödet överförs till Fpa styrs till att utveckla den sociala rehabiliteringen med fokus på stärkandet av boende- och vardagskompetens samt förebyggandet av bostadslöshet. I utbildningar inom social-, hälsovårds- och ungdomssektorn introduceras en modul om boendesociala arbete.

Ansvariga aktörer: SHM, UKM, MM, kommunerna

- 8. Riskgruppernas övergång från institutioner/boendeservice till självständigt boende tryggas.** Vid behov utnämner städerna en kontaktperson till en kund som ingår i en riskgrupp för bostadslöshet. Denna kontaktperson ansvarar för en lyckad övergång och för att sammanställa en lämplig servicehelhet. Städerna och Penningautomatföreningen stöder olika former av kamratstöd (t.ex. miljöarbete, grannskapsmedling, invånarfaddrar, familjenätverk) som stärker riskgruppers deltagande i naturliga nätverk.

Ansvariga aktörer: kommunerna, RAY, organisationer

Personer som blir frigivna från fängelse eller som genomför samhällspåföljder erbjuds stöd med att skaffa bostad, boendet och ett liv fritt från brott genom att effektivera användningen av strafftiden och frigivningsplaner, genom samarbete med intressentgrupper samt genom att utveckla samarbete med socialvården. Man skapar en praxis för att bedöma hur lyckat brottspåföljds klienters boende är samt tilldelar brottspåföljds klienter 400 bostäder av det ovannämnda antalet, främst i huvudstadsregionen. För att åstadkomma ovannämnda åtgärder anställer Brottspåföljdsmyndigheten en person för att samordna arbetet för att förebygga bostadslöshet bland fångar och samhällspåföljds klienter i samarbete med städerna, organisationer och intressentgrupper.

Ansvariga aktörer: JM, RISE, kommunerna, hyreshusbolag, organisationer

I ett riksomfattande projekt som genomförs av Brottspåföljdsmyndigheten, ViaDia, Stiftelsen för Rehabilitering, Helsingfors Diakonissanstalts Vamos-arbete, KRIS-Etelä-Suomi samt Institutet för hälsa och välfärds enhet för fånghälsovård bygger man tillsammans med kunden upp en långsiktigare stig för rehabilitering, sysselsättning, utbildning och lyckat boende. Genom planering av stödåtgärder innan strafftiden styr man samarbetet som pågår under fängelsetiden och skapar man förutsättningar för en så ostörd frigivning som möjligt samt för individuella stödåtgärder i frigivningens tidiga skeden.

Ansvariga aktörer: RISE, organisationer, THL, kommunerna, arbets- och näringscentralerna, hyreshusbolag

Under ledning av miljöministeriet kartlägger man det bostadsbestånd som används av missbrukar- och mentalvårdsarbetet och dess renoverings- och finansieringsbehov samt utarbetar en plan för att utveckla bostadsbeståndet så att det bättre stöder självständigt boende och rehabilitering. I detta arbete utnyttjas bostadslöshetsarbetets

erfarenheter av att samordna boende baserat på hyresavtal och stödåtgärder på ett framgångsrikt sätt.

Ansvariga aktörer: MM, kommunerna, fastighetsägare

B. BEKÄMPNING AV EN ÅTERGÅNG TILL BOSTADSLÖSHET

Enligt programmets uppföljningsenkät uteblir 5–10 % av bostadslösa från de existerande tjänsterna för bostadslösa, vilket orsakar betydande kostnader för samhället. För att trygga denna grups boende måste man hitta nya typer av skräddarsydda lösningar.

Erfarenhetsexperter som upplevt bostadslöshet betonar betydelsen av meningsfulla vardagsaktiviteter/arbetsverksamhet med låg tröskel för rehabiliteringsprocessen som ett alternativ för missbruk och sysslolöshet.

I Finland och vissa andra Europeiska länder har man under de senaste åren tagit i bruk nya yrkesövergripande professionella metoder där kompetens inom psykiatri, missbruksrehabilitering, socialarbete, boende, sysselsättning och kamratstöd slås samman för att trygga boendet för och främja rehabiliteringen av den mest krävande gruppen bostadslösa. Sådana metoder är bland annat ett ACT-team och dess applikationer som fungerar som stöd för att bo hemma och integreras i samhället. I detta stycke beskrivs åtgärderna 9–14, som valts för att bekämpa en återgång till bostadslöshet.

- 9. Erfarenhetsexperternas och invånarnas roll i bostadslöshetsarbetet stärks.** I projektet Omat Avaimet 2 stöder man avtalsstäderna i att utnyttja erfarenhetsexperternas specialkompetens bland annat i utvecklingen av servicesystemet samt förbättrar man erfarenhetsexperternas roll som utbildare och mentorer. Erfarenhetsexperternas arbetshandledning och utbildning utvecklas och man skräddarsyr roller för dem i olika typer av stödteam bland annat inom stödarbetet som förs hem (se åtgärd nr 12). Projektet samarbetar intensivt med de städer där man utarbetar förebyggande bostadslöshetsstrategier (se åtgärd nr 2).

Ansvariga aktörer: VVA ry, erfarenhetsexperter, RAY, kommunerna, organisationer

- 10. Man garanterar ett omfattande utbud av boendeservice som tillåter och som inte tillåter rusmedel.** Avtalsstäderna ser i enlighet med bostad först-principen till att det i hela landet erbjuds boendeservice som tillåter rusmedel, även utanför huvudstadsregionen. Städerna ser även till att det finns en tillräcklig tillgång till rusmedelsfri boendeservice, i synnerhet i huvudstadsregionen.

Ansvariga aktörer: Kommunerna, mentalvårds- och missbrukarorganisationer samt serviceproducenter

- 11. Stöd med sysselsättning erbjuds till personer som tidigare varit bostadslösa.**

Organisationer och serviceproducenter som organiserar stödtjänster för bostadslösa genomför tillsammans ett projekt där man skapar en modell som uppmuntrar till arbetsverksamhet med låg tröskel och meningsfulla vardagsaktiviteter som ingår i boendeservicen för långtidsbostadslösa och de relaterade kristjänsterna (projektet TOIMEKAS). Modellen sprids till de kommuner som förbundet sig till bostadslöshetsarbetet. Inom projektet stöder man i synnerhet delaktighet bland

personer som tidigare varit bostadslösa, förbättrar deras förutsättningar för sysselsättning samt identifierar flitfällor som hör ihop med framskridande på sysselsättnings- och utbildningsstigen och söker lösningar till dessa.

Ansvariga aktörer: Y-Säätiö, organisationer och serviceproducenter som utför bostadslöshetsarbete, ANM, arbets- och näringscentralerna, kommunerna

- 12. Det sektorövergripande stödet som förs hem utvecklas.** Som en del av de närmaste årens riksomfattande boendeservice inom mentalvårds- och missbrukararbetet testas man i de intresserade programstäderna modeller för sektorsövergripande mobilt stödarbete, där man på ett nytt sätt kombinerar olika yrkesgruppers kompetens till en heltäckande servicehelhet som förs hem (ACT-team):

Ansvariga aktörer: SHM, MM, Esbo, Tammerfors och Jyväskylä städer, THL, arbets- och näringscentralerna, kommunerna, organisationer

I samarbete med Helsingfors stad utvärderas resultaten av Aurora sjukhus ACT-stödteams verksamhet och deras användbarhet för att bekämpa återgången till bostadslöshet.

Ansvariga aktörer: Helsingfors stad, MM

- 13. Modellen med "små stugor" testas som en lösning för den svåraste gruppen bostadslösa.** Ett försök med "små stugor" genomförs i intresserade programstäder genom att bygga ett samhälle av 5–10 små separata bostäder för de kunder vars boende inte lyckas i de existerande boendeformerna. Samtidigt skapas en modell för en stödåtgärd som tryggar ett lyckat boende.

Ansvariga aktörer: Vanda stad, MM, ARA, SHM

- 14. Man skapar en modell för ett "natthem" för ungdomar i huvudstadsregionen som erbjuder krisboende och servicehandledning.** Man söker nya lösningar för att erbjuda trygg övernattnings till bostadslösa unga vuxna och trygga deras servicehandledning i huvudstadsregionen. Tillsammans med myndigheterna som ansvarar för boendet och boendeservicen samt aktörer som erbjuder skyddshem och krisboende för ungdomar utreds möjligheten att starta natthemsverksamhet för ungdomar, antingen med en centraliserad eller en decentraliserad verksamhetsmodell.

Ansvariga aktörer: Helsingfors, Esbo och Vanda städer, Finlands Röda Kors, skyddshuset för unga, organisationer

C. AVTAL

I detta stycke beskrivs programmets avtalsförhållanden i åtgärd 15.

- 15. Avtal mellan staten och städerna.** Staten gör upp avtal för programperioden med Helsingfors, Esbo, Vanda, Tammerfors, Uleåborg, Lahtis, Jyväskylä, Kuopio och villiga kranskommuner där det fastställs åtgärder för att förebygga och bekämpa bostadslöshet samt principer för gemensam utveckling. Dessutom utförs programarbete med sådana städer där bostadslösheten riskerar att öka och som är

motiverade att samarbeta för att förebygga bostadslöshet (t.ex. Joensuu, Björneborg och Hyvinge). Med denna lösning förbereder man spridningen av beredningsarbetet för förebyggande bostadslöshetsstrategier/planer efter programperioden.

Ansvariga aktörer: MM, kommunerna

D. KOORDINERING OCH GEMENSAM UTVECKLING

Det stora antalet programaktörer och de många finansieringskanalerna kräver förändringsledning som kombinerar målmedvetenhet med en verksamhetskultur som stöder deltagande och gemensam utveckling. Målet med den gemensamma utvecklingen är att se till att de parter som är viktiga för åtgärdernas del är inblandade, att skapa förtroende, kompetens och gemensam inläring samt att bygga upp en helhet där enskilda projekt inte är fristående, utan de fungerar i växelverkan med varandra och stärker varandras problemlösning. I detta stycke beskrivs programmets koordinering samt aktörernas finansieringsansvar i åtgärderna 16–20.

- 16.** Programmet genomförs i samarbete mellan staten, städerna, organisationer och serviceproducenter. Miljöministeriet ansvarar för programmets ledning i nära samarbete med justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet samt inrikesministeriet.

Ansvariga aktörer: MM, JM, UKM, SHM, ANM, IM, kommunerna, organisationer, serviceproducenter

- 17.** Justitieministeriet anvisar finansiering till koordineringen av brottspåföljds klienters bostadslöshetsarbete. Undervisnings- och kulturministeriet finansierar anställningen av boendekoordinatorer till pilotskedet av fyra Ohjaamo-rådgivningar för ungdomar. Inrikesministeriet styr medel från asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) till utarbetandet av en plan för bostadsutbudet för de asylsökande som beviljats uppehållstillstånd och som har det mest brådskande behovet av bostad. Social- och hälsovårdsministeriet riktar nationell ESF-finansiering till ett projekt där man i sex städer utarbetar förebyggande bostadslöshetsstrategier/planer. RAY stöder minskningen av bostadslöshet i enlighet med gällande riktlinjer. Miljöministeriet och ARA riktar finansiering till byggnad, renovering och anskaffning av bostäder samt till boenderådgivning.

Ansvariga aktörer: UKM, JM, IM, SHM, MM, ARA, RAY

- 18.** Miljöministeriet och ARA anvisar tillsammans ett årligt anslag om högst 100 000 € till programmets ledning, koordinering samt försöks- och utvecklingsarbete.

Ansvariga aktörer: MM, ARA

- 19.** Miljöministeriet tillsätter en styrgrupp för programmet som består av representanter för ministerierna, finansiärerna, städerna, organisationerna och serviceproducenterna. En person som utses av miljöministeriet fungerar som ordförande för styrgruppen. Ministeriet utser en mindre koordineringsgrupp bland programmets ansvariga anställda som bereder och verkställer styrgruppens beslut och sköter programmets löpande ärenden. En person som utses av ARA fungerar som ordförande för

koordineringsgruppen. Vid behov samlar ministeriet öppna A-forum för att diskutera frågor som är viktiga och utmanande med tanke på programmets genomförande. Avtalsstädernas ledande anställda inom bostads- och socialväsendet samlas för att lösa frågor gällande ledningen av det förebyggande bostadslöshetsarbetet.

Ansvariga aktörer: MM, ARA, kommunerna, organisationer

- 20.** Den gemensamma utvecklingen koordineras av programledaren tillsammans med partnerskapsprojektet Verkstokehittäjät, som koordineras av Y-Säätiö och genomförs i samarbete med flera organisationer. Penningautomatföreningen ansvarar för projektets finansiering. De städer, organisationer och företag som deltar i programmet riktar sina anställdas arbetstid till den gemensamma utvecklingen samt reserverar resurser till resor och att organisera den gemensamma utvecklingen inom sina ansvarsområden. Organisationerna inkluderar den gemensamma utvecklingen i de projektansökningar som ordnas under programmets paraply. Miljöministeriet, ARA och projektet Verkstokehittäjät ansvarar tillsammans för de resurser (hyror, seminariearrangemang o.s.v.) som behövs för den nationella organiseringen av den gemensamma utvecklingen.

Ansvariga aktörer: MM, ARA, Y-Säätiö, RAY, städerna, organisationer, företag

Bilaga 1. Programmets finansiering inom miljöministeriets förvaltningsområde (milj. €)

	2016	2017	2018	2019
1. Investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov för bostadsprojekt för bostadslösa	8,5	8,5	8,5	8,5
2. Understöd för boenderådgivning	0,4	0,4	0,4	0,4
3. Stöd för ledning och koordinering av programmet samt försöks- och utvecklingsarbete	0,1	0,1	0,1	0,1
Programmets totala finansiering inom miljöministeriets förvaltningsområde	9,5	9,5	9,5	9,5

Inom miljöministeriets förvaltningsområde beviljas programmet finansiering för 2016–2019 inom ramen för rambeslutet om statsfinanserna och budgeterna enligt följande: byggnad, renovering och anskaffning av bostäder för bostadslösa som understöds av staten 8,5 miljoner euro/år, understöd för boenderådgivning 0,9 miljoner euro/år, och understöd för programmets ledning samt försöks- och utvecklingsverksamhet högst 0,1 miljoner euro/år.

Bilaga 2. Projekt som verkställer programmet (nya projekt bereds vid behov)

Projekt	Idé	Ansvarig instans	Finansiering	Genomförande
Projektet Verkstokehittäjä	Koordinering av programmets utvecklingsarbete	Y-Säätiö	RAY	Inleddes 2016
Projektet Katto	Rådgivning för invandrare i boendefrågor	Moniheli ry	RAY	Inleddes 2016
Projektet Onnistu asumisessa	Spridning av modeller som stöder ungas boende	NAL ry	RAY	Inleddes 2016
Projektet Omat avaimet 2	Stärkande av erfarenhetsexpertis	VVA ry	RAY	Inleddes 2016
Projektet Yhdessä tukien – osaamista jakaen	God arbetspraxis för boendeservice för fångar	KRITS ry	RAY	Inleddes 2016
Projektet Kotikunta	Stöd för kommuner i integrationen av invandrare	Finlands Flyktinghjälp rf	AMIF/IM	Inleddes 2016
Projektet Soma	Ökat socialt kapital för unga som varit kunder hos barnskyddet	KSNA ry	RAY	Inleddes 2016
Pilotprojektet för modellen med uthyrning i andra hand	Privata bostäder för bostadslösa genom uthyrning i andra hand	Y-Säätiö, Esbo	MM	Inleddes 2016
Kommunstrategier för förebyggande av bostadslöshet	Strategier till kommunerna för att förebygga bostadslöshet	ARA och avtalsstäderna	ESF/SHM	Inleddes 2016
Pop Up-kiosk för boenderådgivning	Metoder med låg tröskel för att trygga boendet	Sininauhasäätiö	RAY	Inleddes 2015
Projektet Voimanpesä 2	Boenderådgivning och informationsledning för familjer	EJY ry	RAY	Inleddes 2015
Projektet för nya boende- och servicelösningar	Kartläggning av invandrars specialbehov beträffande boende samt serviceutveckling	MM	AMIF/IM	Inleddes 2015
Delprojektet SOSKU, Jyväskylä	Kundinriktad utveckling av social rehabilitering	Jyväskylä stad	ESF/THL	Inleddes 2015
Smålånsprojektet	Utveckling av en modell för sociala smålån	Takuu-Säätiö	RAY	Inleddes 2013
Projektet Varikko	Rehabiliterings-, sysselsättnings-, utbildnings- och boendestigar för brottspåföljds klienter	RISE, ViaDia ry, THL o.s.v.	ESF/SHM	Inleds 2016
Projektet Toimekas	Utveckling av arbetsverksamhet med låg tröskel	Y-Säätiö		Ansöker om finansiering
Spelifiering av vardagsdagskontrollen	Inlärnin av boende- och vardagsfärdigheter genom spel	Josna ry		Ansöker om finansiering

Forskningsprojekt om kostnadseffektivitet	Utredning av det förebyggande bostadslöshetsarbetets kostnadseffektivitet	MM/TTK		Projektet förbereds
	Utveckling av service för bostadslösa i Hyvinge	Hyvinkään Mäntylä ry		Projektet förbereds